hejmar 42 Bihar 2008

KURMANCÎ

rojnameya taybetî ya Enstîtuya kurdî ya Parîsê li ser pirsên zaravayê kurmancî

Min ev nivîsî ne ji bo sahibrewacan
Belkî ji bo biçûkêd Kurmancan

Ehmedê Xanî
(Sedsala XVII)

Civîna Bihara 2008an

Civîna 42an ya Kurmancî ji 24 heta 30ê gulana 2008an li Vesterosê, Swêd, li dar ket.

Beşdarên vê civînê vê carê li ser peyvên di qewlên Êzîdîyan û stranan de, peyvên di Şerefnamê ya Mela Mehmûdê Bazîdî de, li ser peyvên xanî, aşê avê û fûtbolê û herweha hin peyvên kêmnas xebitîn.

Ev hevalên han di civînê de beşdar bûn: Salih Akin (Xerzan), Mistefa Aydogan (Mêrdîn), Elîşêr (Wan), Emîn Narozî (Batman), Selam Nûman (Qamişlo), Zinar Soran (Dêrik), Têmûrê Xelîl (Rewan), Reşo Zîlan (Agirî).

Encamên xebata vê civînê di vê hejmara Kurmancî de tên belav kirin.

Ji ber xebata li ser peyvên xanî û hin peyvên kêmnas di hejmara berê ya Kurmancî de hatin belav kirin, di vê hejmarê de ew babet tune ne.

Termên wergera Şerefnamê ya Mela Mehmûdê Bazîdî

Amadekar: ELÎŞÊR

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
reg: reh	kök	racine	root
cengel: daristana gurr û himbiz	cangl, balta girmemiş orman	jungle	jungle
bîşe: daristaneke piçûk	koru, koruluk	bosquet	small wood, grove
giruh: kom	gurup	groupe	gang, group
gedayî: parsekî	dilencilik	mendicité	beggary, mendicancy
mon: bêmirûz, bêsikûm	asık suratlı	renfrogné, maussade	sulky, sullen, glum, morose
cewanmerî: camêrî	yiğitlik	bravoure, vaillance	bravery, stoutness
lewranê: lewra, loma, lomanê	bu nedenle, bundan dolayı	de ce fait	therefore, thus
bixweser: serbixwe	bağımsız	indépendant	independent
yekxeberî: yekdengî	ittifak, birliktelik	entente, unité	agreement, alliance, understanding, unity
xelxele	kargaşa	tumulte, trouble	tumult, disturbance
fermanberdarî: hukumranî	hükümdarlık	souveraineté	dominion, sovereignty
fermanferma	hükmü geçen	souverain	sovereign, overlord
xwînrîz: xwînrêj	gaddar, kandökücü	sanglant, cruel	bloodthirsty, boody, cruel
şilêl: çewdar	çavdar	seigle	rye
kamkarî	muradına erme, mutluluk	bonheur	happiness
dilêr	kahraman	héros	heros, brave men
pena birin: xwe avêtin ber bextê yekî	sığınmak	se réfugier, chercher asile	to take refuge in
fitnengîzî: fitnekarî	fitnecilik, fesatçılık	intrigue	troublemaking, intrigue, plot
dostkam: dostê hezkirî	dost meramlı	ami, bien-aimé	beloved, friend
xakpûsî: xakbûsî	büyük bir zatın ayaklarına varıp öpme	le fait de baiser les pieds d'un haut personnage	to kiss the feet of a dignitary
sened dayîn	garanti vermek	garantir	to guarantee, vouch for
vajî kirin	tersyüz etmek, tersine çevirmek, tahrif etmek	retourner, inverser, falsifier	to turn inside out; falsify
bazxwaste: hesab xwastin	hesap sormak	demander des comptes	to call to account, hold responsible
beryek	karşılık, karşılığında	contrepartie	equivalent given in return, in return
ji paranî : ji par re	arkadan	par derrière	from behind, from the rear
qirargîr bûn: ketin cihê yekî	birinin yerine geçme	remplacer qn.	to replace s.o., ta take s.o. place
derkar: di xizmetê de	hizmette, hizmetinde	en service	in service, in working order
derkarî: xizmet	hizmet	service	service, duty
pev kirin: berhev kirin, kom kirin	toplamak	rassembler, réunir	to gather, collect
ji ... rû wergerîn	kaçınmak	éviter, s'abstenir	avoid, to abstain
hewş kirin: dor lê girtin	kuşatmak, sarmak	encercler, assiéger	to surround, besiege
eman dayîn	aman vermek, yaşamını bağışlamak	gracier qn., épargner la vie de qn.	to spare s.o., to spare one's life
çirax: xwelêgirtî	birinin hizmetinde olan, hizmetçi	homme à tout faire, serviteur	errand boy, odd-jot man
yarî kirin: alîkarî kirin	yardım etmek	aider, assister	to help
dirîxî kirin: texsîr kirin	esirgemek	épargner, ménager	withhold (something) from, deny, begrudge
kînewer: kîndar	kinli	rancunier	vindictive , full of ill will, rancorous
dad	adalet	justice	justice
şebxûn	kanlı gece baskını	raid nocturne sanglant	bloody night raid
rû ji ... birne gerandin	geri püskürtmek	repousser	to beat back, fling back
bedreftarî	kötü davranış	mauvais traitement, mauvaise conduite	ill-treat, ill-treatment, bad behaviour

bedtirê halatan	en kötü haller	les pires cas	the most wicked (/evil) cases
bê ser û pa	başıbozuk	irrégulier, vagabond	lawless, irregular, vagabond
penhan kirin: veşartin	saklamak	cacher, dissimuler	to hide
qederekî	bir miktar	un peu	some, somewhat, a little
serkeş	asi, isyankar, başkaldıran	rebelle, mutin, insurgé	rebellious, mutinous, insubordinate
serkeşî	asilik, isyan, başkaldırı	rébellion, révolte, insurrection	rebelliousness, rebellion, revolt, uprising
bi hevranê: bi hev re	birlikte	ensemble	together
hespê badpa: hespê xweşbez	ayağına çabuk olan, iyi koşan at	cheval rapide	fast horse
namzed kirin	nişanlamak	fiancer	to betroth
yadgar: yadigar	yadigar	souvenir	keepsake, souvenir, remembrance
şikest xwarin	mağlup olmak, yenilmek	être défait , être vaincu	to be defeated, be beaten
wehareng: bi vî rengî	bu şekilde	de cette manière	in this way
destegîr kirin	yakalamak, tutuklamak	arrêter, attraper, appréhender	to arrest, catch
ceng	savaş	guerre	war, fight
tab	güç, kuvvet, takat	force, capacité	power, energy, ability
yarîkarî	yardım	aide, assistance	assistance, aid, help
derwaze	kale kapısı, şehir kapısı	porte de citadelle, porte de ville	gate of citadel, gate of city
çarnaçar	mecburi	obligatoire	compulsory, obligatory
nalan: bi gazin	yakınarak	en se plaignant	complaining
qewî qenc	çok iyi	excellent	very good, excellent
dilawer	kahraman, yiğit	héros, brave	heros, brave men
boran: bihurîn	karşıdan karşıya geçmek, geçmek	traverser	to cross, to cross over
reftar kirin	hareket etmek, davranmak	se conduire	to behave, bear oneself
rencîde	kırma, incitme	offensé, vexé	offended, hurt, vexed
milkdarî	hükümdarlık, padişahlık	souveraineté	sovereignty, rulership, kingship
xaryayî	kükremiş	irrité, rugissant	annoyed, roaring
yaranî kirin: henek kirin	şakalaşmak	plaisanter	to joke
qeyd û bend	bağlama	attache, entrave	hindrance, a hobbe (for horse)
rewane kirin	sevketmek	dépêcher, expédier	to send, dispatch
benda ... girêdan	akt bağlamak	conclure un pacte	to make an agreement

Qewlên Êzîdîyan

- II -

Amadekar: Reşo ZÎLAN

kurdî	**tirkî**	**fransizî**	**îngilîzî**
bor	doru at	cheval bai	reddish brown, sorrel; bay horse
vehewandin	barındırmak	abriter	to harbour, shelter
nebihê	duymaz, işitmez, sağır	malentendant, sourd	deaf, hand of heaving
peristin	tapmak	adorer	to worship, adore
çêr kirin	küfür etmek	injurier, insulter	to curse, abuse, insult
dilqreş	biçimsiz, kılıksız, uğursuz	difforme, mal foutu	ill shaped, deformed
malxwe	1) koca, erkek; 2) aile reisi	1) mari ; 2) chef de famille	1) husband; 2) head of the family
ruwêl = rewal	toy delikanlı	jeunot, adolescent	juvenescent, adolescent
vehêlan	terketmek, bırakmak	abandonner, laisser, quitter	to abandon, leave, quit, forsake, desert
hilavêtin	yukarı (yukarıya doğru) atmak	lancer en l'air	throw upward, throws in the air
dilê yekî ji xwe hiştin	darıltmak, kalbini kırmak	offusquer qn., offenser qn.	to give umbrage, give offense, anger, displease
sil kirin	küstürmek	fâcher, vexer	to offend, make angry, vex
sil bûn	küsmek	être fâché, vexé	to be offended, sulk, vexed
xamî	çiğlik, olgunsuzluk	immaturité	immaturity, unripeness
dilgîr	çekici, cazip, hoş	attrayant, plaisant	pleasing, attractive, delightful
dildar	aşık	amoureux	in love, lover
rênas	yolbilen	guide	guide
ketî	sefil, düşkün	déchu, misérable	beggarly, miserable
sergerdan	başı dönmüş, sersem	étourdi, qui a la tête qui tourne	dizzy, giddy, vertiginous
heyî û neyî	varı yoğu	tous les biens, toutes les possessions	everything one owns, all one's worldly goods
guh dêran	kulak vermek, dinlemek	écouter, prêter l'oreille	to listen
dêran	vermek	donner	to give
kûrha agirî: kûreya agir	ateş ocağı	fournaise	kiln, furnace
pesinîn	meth etmek, övmek	louer, faire l'éloge de	to praise, laud
rûs û tazî	çıplak, çırıl çıplak	tout nu	totally naked, totally nude
pêşbar <pêşbara di pêşiya xwe virê kin>	önceden gönderilen fazla yük	farde ou charges en excès expédiés en avance	overload, send on ahead *<send your excess load on ahead>*
virê kirin: verê kirin	yollamak, yolculamak	envoyer, expédier	to send, dispatch
mişemirî	sahipsiz, kimsesiz	seul, orphelin	all alone, forlorn, orphan
şeqî	bitkin	épuisé, exténué	dead tired, exhausted
înan: anîn	getirmek	amener	to bring
înandin: dan anîn	getirtmek	faire venir	to have (something, someone) brought or summoned
coqetî	korocu	membre d'une chorale	choirboy
coqe	koro	chorale	choir
gêle	sürü, evcil olmayan hayvan sürüsü	troupeau d'animaux sauvages	flock (wild animals)

Peyvên di stranan de

Strana Teyar û Derwêş

Amadekar: Emîn NAROZÎ

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
koçer	yörük, göçer, göçebe	nomade	nomad
fêris	yiğit	brave, vaillant	brave, hero, valliant
rengîn	renkli	en couleur, coloré	colored, colorful
peqîn/teqîn	patlamak, infilak etmek	exploser	to explode, burst out
kevçika dil	kalp kapakçığı, can evi	1) valve cardiaque ; 2) point vital	1) heart valve; 2) a vital spot
meyizîn/meyizandin	bakmak	regarder	to look
piştevale/piştvala	silahsız, kuşamsız	sans armes à la ceinture	unarmed, weaponless, barehanded
tewilxane	at tavlası	écurie	stable

Strana Teyar û Derwêş

xwepêveberdan	kendini teslim etmek	s'abandonner, se rendre	abandon oneself to, surrender
kuran/ kûrek	havza	bassin	river basin, catchments area
kan	ocak, maden yeri, rezerve	mine	mine
serkon	baş çadır	grande tente du chef, pavillon	pavilion, command tent
axirdewran	ahir zaman	la fin des temps	the end of time, the end of the world
serwan/ servan/ selvan/ selwan	deve çobanı	chamelier	camel herder
kilor/ gilor	yuvarlak, halka biçiminde	rond, en anneau	round, ring-shaped
jinberdan	kadın boşama	divorce, répudiation	divorce, repudiation
wijdan	vicdan	conscience	conscience, consciousness
tûnc	tunç	bronze	bronze
tuncîn	tunçtan	en bronze	in bronze
kendav	körfez	golfe	gulf
bayê bezê	rüzgar gibi	en coup de vent	a gust of wind
qeter	katar	train, file	file, train
deq	seçkin	choisi, distingué	picked, selected
li ber gerandin	kurban etmek	dédier à, sacrifier à	to sacrifice to, to consacrate to
bi destê zorê	zorla, baskıyla	de force	by force
xwemal	şahsi, kendi	personnel, privé	private, personnal
xwemalî	özel şahsa munhasir	à caractère privé	private or confidential
pozê zerîf	uçurum kenarı	le bord du gouffre	the edge of cliff, of an abyss
hûnan/ honandin	örmek	tresser, repriser, tricoter	to knit, to braid, plait
bayê reş/ bareş	doğu rüzgarı	vent d'Est	levanter, East-wind
fîkîn/ fîruzekirin/ kiwîtin	1) ıslık çalmak; 2) ıslık	1) siffler ; 2) sifflement (n.f.)	1) to whistle; 2) whistling, hissing
kulxan	külhan	fourneau d'un bain turc	boiler room (under a Turkish bath)
del û dîn	deli dolu	irréfléchi, inconsidéré	thoughtless
qûrîn	bağırmak	gémir	to shout, yell, clamour, to sob
ban kirin/ba kirin/ bang kirin	çağırmak, bağırmak	appeler, héler	to call, cry out, holler
kezebkor	ciğeri yanası	puisses-tu souffrir durement	may you suffer greatly
nazgiran	çok nazlı, kendini ağır satan	très coquette	very coquettish, coy
nazgiranî	kendini ağır satma	coquetterie	desire to look coy
nazgiranî kirin	nazlanmak	faire des manières	to agree to something only after repeated requests
buxçik/buxçe/boxçe/boxçik	bohça	balluchon	bundle, pack
gewde	gövde	corps	body, carcase
qir/qirr	kırım, kıyım	massacre, extermination	massacre, slaughter, extermination
qirra mêran	erkek kıyımı	massacre des braves	the massacre of brave men
sayî	bulutsuz, parlak, açık, berrak	sans nuage, clair, limpide	cloudless, unclouded, azure, clear
şahzade	şehzade	prince	prince
şan	şan, şöhret	gloire, renommée	fame, glory, renown, notability
kêl/kêlek	böğür, yan taraf	flanc	side, flank
çirpandin	kırpmak	cligner	to clip, shear
xela mêran	erkek kıtlığı	pénurie d'hommes	scarcity of men, shortage of manpower men
çelqan/çelqîn	çalkalanmak	être ballotté, agité	to be shaken up
gawir	gavur	infidèle, giaour	infidel, unbeliever, non-muslim
qebeqeba kewan	keklik ötmesi	cacabement des perdrix	the singing of partridge
qefilîn	donmak	se geler, être gelé	to feel very cold, freeze
simbêl	bıyık	moustache	moustache
şeperze/şepirze/şerpeze	perişan	abattu, accablé, désemparé, piteux	miserable, wretched, pitiful
qurix	kutup yıldızı	étoile polaire	pole star
niqirandin/ niqar kirin	kertiklemek, çentiklemek, yontmak	endenter, encocher	to notch, incise,
zelam/zilam	erkek, er, herif, adam	homme	man, guy, person, fellow
şahmeran	şahmaran	basilic	basilisk
kurî/kurîk	tay	poulain	foal, colt
'ûrîn	ulumak	hurler	howl, yowl, ululate, bay
kosemisrî	mısır kılıcı	sabre égyptien	Egyptian sword or sabre
çipisk	fiske	chiquenaude	flick, flip, fillip
şareza	bilen, mahir, uzman	expert, connaisseur	expert, skilled, familiar
pîrek	kadın, karı	femme, épouse	woman, wife
şax berdan	dallanmak, budaklanmak	se ramifier	to branch out, ramify
comerd	eli açık, cömert	généreux	generous, munificent, bountiful
wanîko	böyle, şöyle	ainsi, comme cela	so, thus, like this
lê venebûn	gerdeğe girememek	manque de consommer le mariage	failure to consumate a mariage
texm/dehm/tang	hiza	alignement, niveau, hauteur	level, alignment, height
qantir/qatir	katır	mule	mule; hinny
dev xwar kirin /devê xwe xwar kirin	yalvarmak, yakarmak	supplier	supplicate, solicit, entreat, beg
şikêr	taş yığını	amas de pierres	cairn

Aşê avê

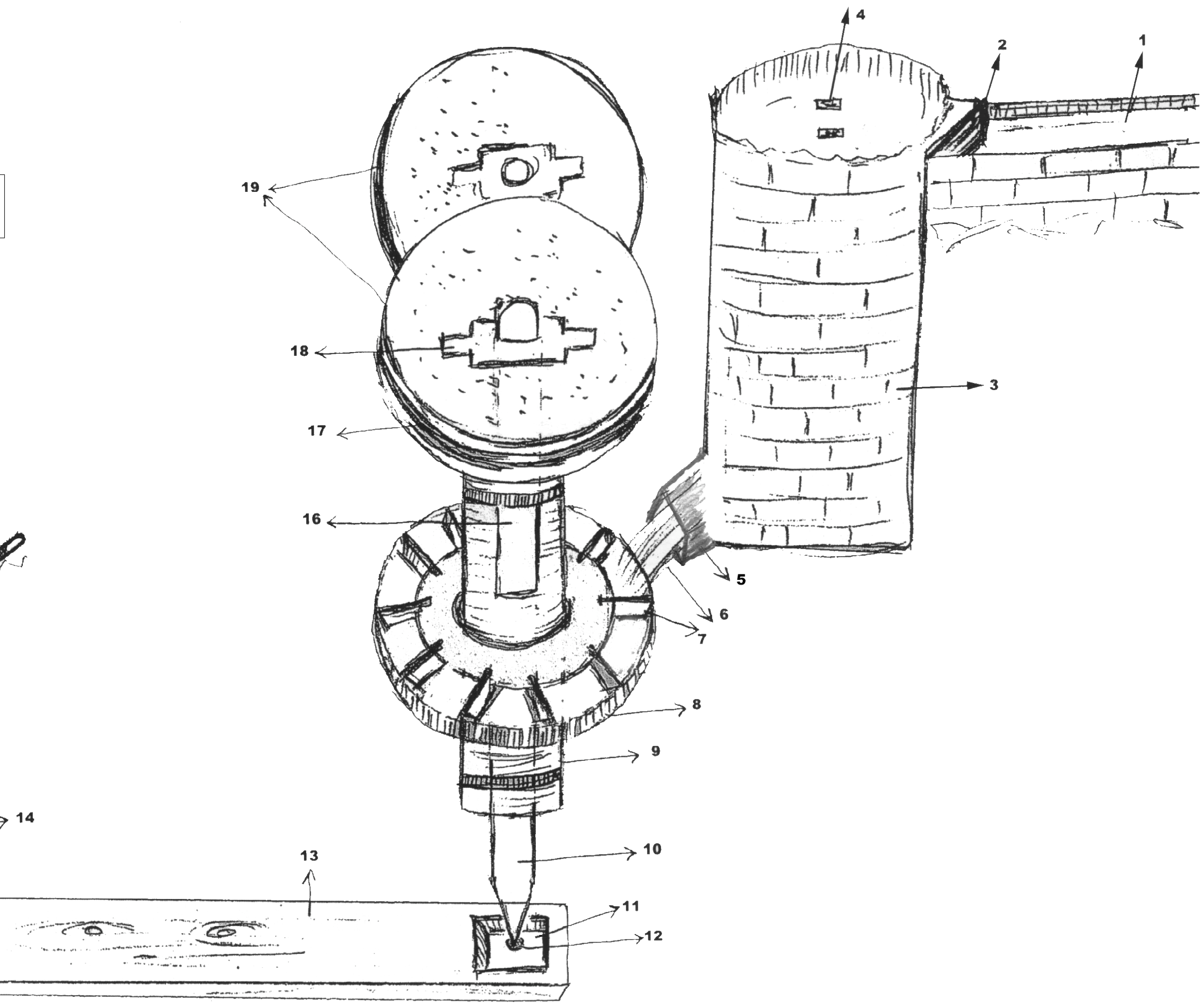
ji gundê Darê (Mêrdîn)

Amedekar: Zinar SORAN

Ev agahdarî ji devê hosteyekî aşê avê hatiye wergirtin. Navê wî Hecî Ezîzê Şêxê Elo ye.
Li herêma Mêrdînê li gundê Darê dijî. Temenê wî ji 80 salî derbas kiriye.
Aşê avê bi du awayan tê gerandin: yan bi şîpa avê, yan jî bi bîra êş.(*)

(*) Têbînî : ***Di Kurmancîya hejmar 17an de li ser babeta aş xebatek hatibû pêşkêş kirin. Di wê xebatê de ji çend devokên kurmancî peyv hene. Lê peyvên di vê xebatê de bi tenê ji gundekî ne. Lewra jî tê de hindek cudahî hene.***

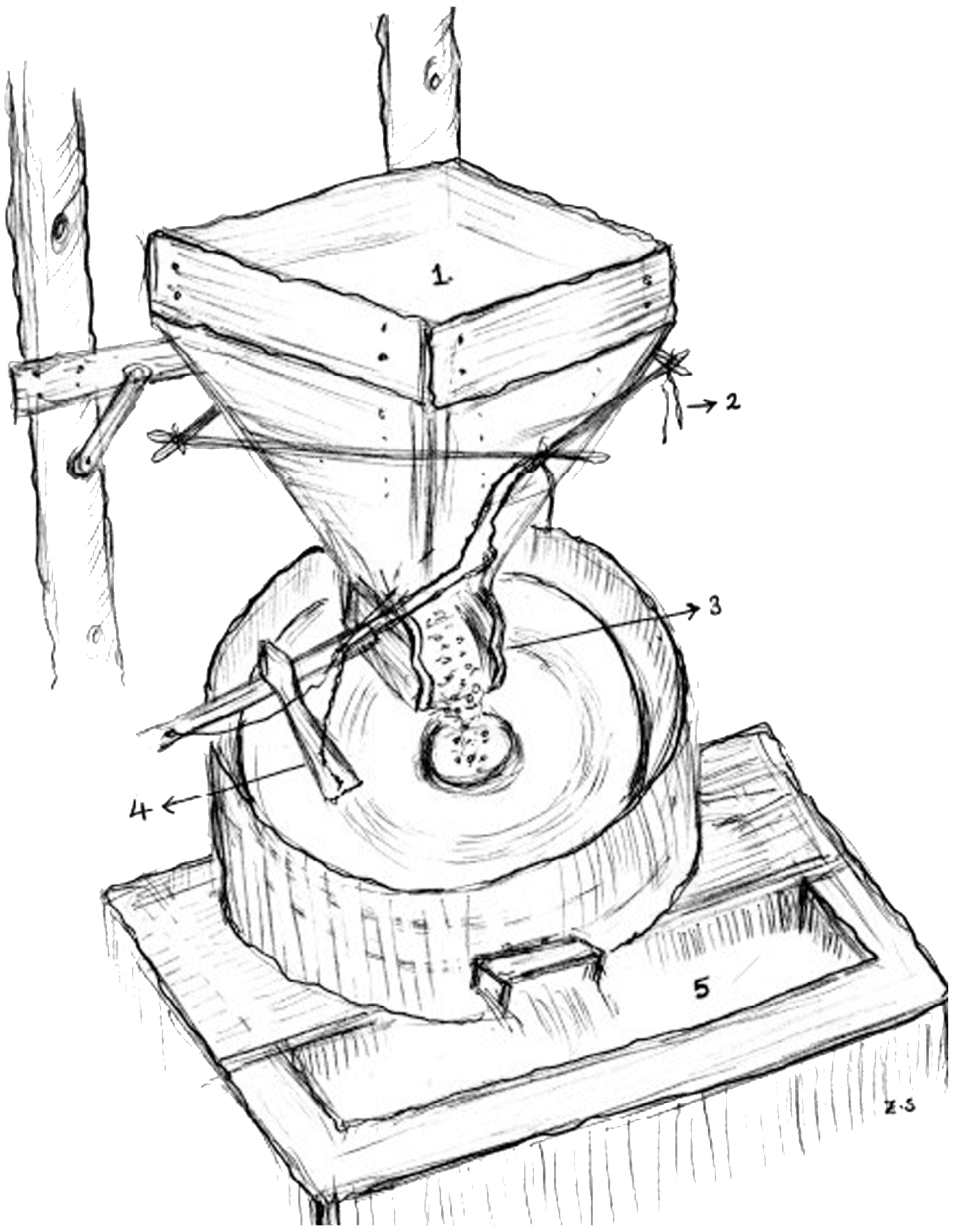
Wêne I

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
Aşê yekçavî.	Tek taşlı değirmen.	Moulin à une meule.	A mill with a single mill-stone.
Aşê duçavî.	Iki taşlı değirmen.	Moulin à deux meules.	A mill with two mill-stones.

Wêne I

1. Cuhoka bîrê /êş.	Değirmen arkı, kanalı.	Bief du moulin.	Head race.
2. Avbir.	Su kesici, vana.	Vanne.	Hatch or valve.
3. Bîra êş.	Değirmen kuyusu.	Réservoir d'eau du moulin	Mill water tank or header tank.
4. Rêkik.	Değirmen kuyusu basamakları.	Echelle d'accès au réservoir d'eau.	Access ladder to mill pond or reservoir.
5. Nebûb (qula avê).	Su oluğu.	Abée, l'ouverture par laquelle l'eau tombe sur la roue du moulin.	Conduits, supplying water to the mill.
6. Şîp.	Değirmen dolabını döndüren tazyikli su.	Chute d'eau à haute pression qui fait tourner la roue du moulin.	Water falling on the mill paddles.
7. Perîkên dolaba êş.	Dolap pervanesi.	Palettes ou pales de la roue.	Paddles of a mill wheel.
8. Dolaba êş.	Değirmen dolabı.	Roue à aubes du moulin.	Mill paddle wheel.
9. Qendîl, ji darê tûyê yan jî gûzê ye. Dolaba ku aş lê girêdayî ye.	Dut veya ceviz ağacından yapılır. Değirmeni çeviren çarka bağlıdır.	Cylindre en bois de mûrier ou de noyer sur lequel est attachée la meule.	Wooden cylinder (of mulberry or nut wood) supporting the mill.
10. Çindeq.	Tunçtan yapılan ucu sivri mil.	Arbre en bronze à l'extrémité pointue.	Bronze shaft with pointed end.
11. Bindeq, ji bronzê ye. Qalibê binê çindeqê ye.	Tunçtan yapılır. Ucu sivri milin(*çindeq*) yatağı.	Coussinet de bronze.	Bronze bearing.
12. Noqte, di bindeqê de cihê ku serê çindeqê tê de dizîvire.	Yataktaki yuva.	Partie du coussinet où se loge la pointe de l'arbre.	Part of bearing that houses the end of shaft.
13. Keraxe, ji darê tûyê yan jî gûzê ye. Bindeq tê de bi cih dibe.	Dut veya ceviz ağacından yapılır. Içine yatak yerleştirilir.	Base en bois de mûrier ou de noyer qui supporte le coussinet.	Mulberry or nut wood base for the bearing.
14. Nigê /lingê keraxê, beşt yan jî darê mîzan û eyarê ye ku dikeve dawiya keraxê.	Ayar kolu.	Levier de régulation.	Adjusting lever.
15. Pîjê keraxê, darê ku dikeve serê lingê keraxê.	Ayar kolu eleceği.	Poignée du levier de régulation.	Adjusting lever control shaft.
16. Bist	Demirden yapılan değirmen mili.	Moyeu en fer du moulin.	The mill's iron main shaft.
17. Toqa kevirê êş, toqa dora kevirê êş. Hinek kevir yek perçe ne, hinek jî çar perçe ne.	Değirmen taşı çemberi.	Cerceau de la meule.	Hoop round the millstone.
18. Bivir	Üst değirmen taşını çeviren balta.	Pièce en forme de hache qui fait tourner la meule supérieure.	The key that makes the upper millstone turn with the shaft.
19. Kevir, berd, ferê êş.	Değirmen taşı.	Meule en pierre.	Millstone.
Gewriya êş, di bin bivir de ye. Ji darê hejîrê çêdikin.	Değirmen taşı gözü. Incir ağacından yapılır.	Orifice de la meule.	The mill's opening.
Bivirê êş, bivirê ku pê kevirên êş niqar dikin.	Değirmen taşı tarağı.	Grattoir pour nettoyer la meule.	Millstone scraper.

Wêne II

Wêne II

1. Dewla êş, dewla ku zadê hê nehêrandî dikevê.	Boşaltma hunisi.	Trémie à blé.	Wheat hopper.
2. Benê dewlê, ji bo eyara zad zêde yan jî kêm here ser kevir.	Dökülecek tahıl miktarını ayarlama ipi.	Corde permettant de réguler la quantité du blé à moudre.	A cord that controls the flour of wheat to be ground.
3. Koda dewlê, binê dewlê.	Huni kanalı.	Déversoir à blé de la trémie.	The hopper's wheat outlet, wheat chute.
4. Çeqçeq.	Çakıldak.	Traquet du moulin.	A mill's shutter or flap.
5. Birka êrd, cihê ku ard dirije.	Un hazinesi.	Réservoir à farine.	The flour storage, flour bin.

Hinek gotinên bi êş ve girêdayî	**Değirmene ilişkin bazı kelimeler**	**Certains termes relatifs au moulin**	**Some terms used about mills**
Qeraş, kese ku êş dixebitîne.	Değirmenci.	Meunier.	Miller.
Aşvanî, dorçî, kesê ku zad dibe êş.	Tahılı değirmene götüren.	Personne qui porte les céréales à moudre du moulin.	The person who carries grain to the mill for grinding.
Elb, 12 - 13 kg (li vî gundî).	Ölçek (12 – 13 kg).	Une mesure d'environ 12 à 13 kg.	A unit of weight equivalent to about 26/28 pounds
Elbik, nîvelb, 1/2ê elbê.	Yarım ölçek (6 - 6,5 kg).	Moitié d'elb, environ 6 à 6,5 kg.	Half (elb), about 13/14 pounds.
Çapik, 1/4ê elbê.	Çeyrek ölçek (3 - 3,25 kg).	Quart d'elb (3 - 3,25 kg).	Quarter of an eighth of an elb 6,5/7 pounds.
Ard, arvan, ar.	Un.	Farine.	Flour.
Piş, ardê ku dikeve paş kevirê êş. Ev ji qeraş re ye.	Değirmen taşının arka tarafına yığılan un. Bu değirmenciye verilir.	Farine qui tombe derrière la meule et qu'on laisse au meunier.	Flour that falls behind the mill-stone that is left for the miller.

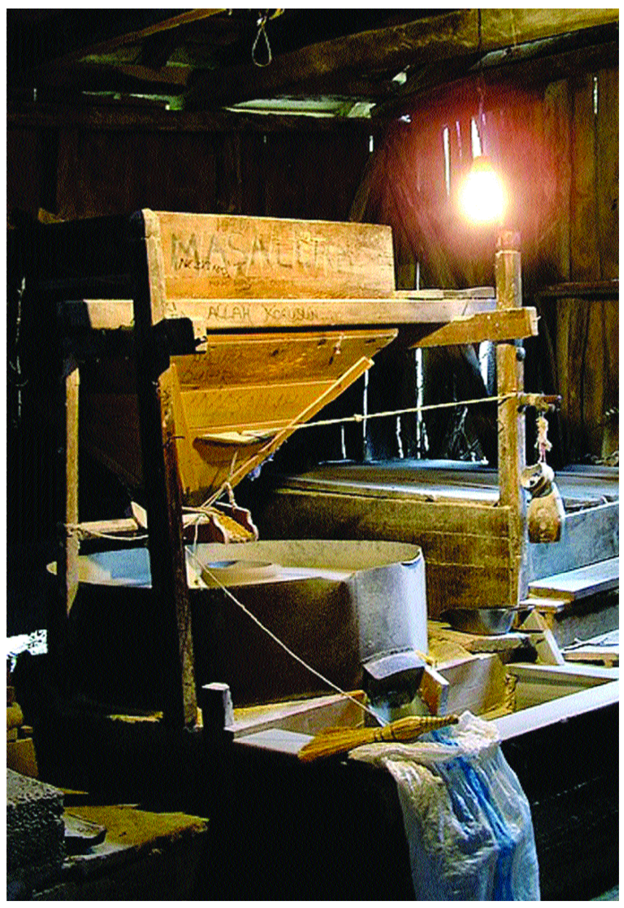
Dewla êş

Çeqçeq û koda dewlê

Cuhoka êş

Aş

Termên fûtbolê
- IV -

Amadekar: Mustafa AYDOGAN

kurdî	tirkî	fransizî	îngilîzî
çîpparêz	tekmelik	protège-tibia	shin guard
çokparêz	dizlik	genouillère	knee guard
gore	çorap	chaussette, guêtre	stocking
şort	şort	short	shorts
forma	forma	maillot	jersey
lepik	eldiven	gant	glove
pîzpîzk, fîrfîrk	düdük	le sifflet	whistle
sola fûtbolê, pêlava fûtbolê	futbol ayakkabısı	chaussure de football	football boots
sola mîxdar, krampon	krampon	crampon	stud
bîner	seyirci, izleyici	spectateur	spectator
bînergeh, trîbun	tribün	tribune	stand
bînergeha sergirtî, trîbuna sergirtî	kapalı tribün	tribune couverte	covered stand
bînergeha servekirî, trîbuna servekirî	açık tribün	tribune non couverte, à ciel ouvert	open stand
bînergeha şerefê, trîbuna şerefê	şeref tribünü	tribune d'honneur	VIP stand
fûtsal, fûtbola salonê	salon futbolu	foot-en-salle	indoor football
tûrnûwaya fûtbolê	futbol turnuvası	tournoi de football	football tournament
kûpaya fûtsalê	futsal kupası	coupe de footsalle	indoor football cup
taximê serkêş	lider takım	équipe leader	leading team
taximê neteweyî	milli takım	équipe nationale	national team
maça neteweyî	milli maç	match international	international game or match
lîstikvanê taximê neteweyî	milli takım oyuncusu	joueur de l'équipe nationale	national team member
lîstikvanê neteweyî	milli oyuncu	joueur international	an international player
lîstikvanên maçê	maç kadrosu, asil oyuncular	les titulaires du match	those selected for a game
lîsteya 18 kesî	18 kişilik liste	liste de 18 joueurs	list of 18 players
11ê destpêkê	ilk 11	liste des 11 / liste de joueurs titulaires	list of 11 starting players
lîsteya cîgiran	yedek listesi	liste des remplaçants	list of substitute players
taximê şampîyon	şampiyon takım	équipe champion	winning or champion team
taximê ku dikeve	düşen takım	équipe reléguée	relegated team
taximên binî	alttaki takımlar	équipes relégables	teams in the relegation zone, area
taximê ciwan	genç takım	équipe espoir	junior team
taximê ketî	düşmüş takım	équipe reléguée	relegated team
lîsteya maçan, fîkstur	fikstür	calendrier des matches	fixtures list
tabloya pûanan	puan tablosu	classement	league table
pûan	puan	point	point
pûan wergirtin	puan almak	gagner un point	to win a point
pûan bi der dan	puan kaybetmek	perdre un point	to loose a point
bêpûan	puansız	sans point	without any points
nîvfînal	yarı final	demi-finale	semi-final
fînal	final	finale	final
çaryekfînal	çeyrek final	quart de finale	quarter-final
encama maçê	maçın sonucu	résultat du match	match results
tûrnûwa	turnuva	tournoi	tournament
derecebendîya UEFA yê	UEFA sıralaması	classement de l'UEFA	UEFA ranking
derecebendîya FIFA yê	FIFA sıralaması	classement de la FIFA	FIFA ranking
derecebendîya cîhanê	dünya sıralaması	classement mondial	World ranking
derecebendîya ewrûpayê	avrupa sıralaması	classement européen	European ranking
klûba fûtbolê	futbol kulübü	club de football	football club
komeleya fûtbolê	futbol derneği	association de football	Association football (Soccer)
serokê federasyonê	federasyon başkanı	président de la fédération	Federation president
serokê klûbê	kulüp başkanı	président du club	club president
bêjerê fûtbolê, spîkerê fûtbolê	futbol spikeri	présentateur de football	football commentator
bêjerê maçê, spîkerê maçê	maç spikeri	présentateur de match	game commentator
maç vegotin	maçı anlatmak	commenter le match	to comment on a game
nivîskarê fûtbolê	futbol yazarı	chroniqueur de football	footballcaster
şirove kirin	yorumlamak	commenter	comment
şirovekirina fûtbolê	futbol yorumu	commenter le football	to comment on football
şirovekarîya fûtbolê	futbol yorumculuğu	commentaire sur le football	football consultancy
şirovekarê fûtbolê	futbol yorumcusu	commentateur de football	a football consultant

- Forma
- Forma
- Maillot
- Jersey

- Şort
- Şort
- Short
- Shorts

- Gore
- Çorap
- Chaussette, guêtre
- Stockings

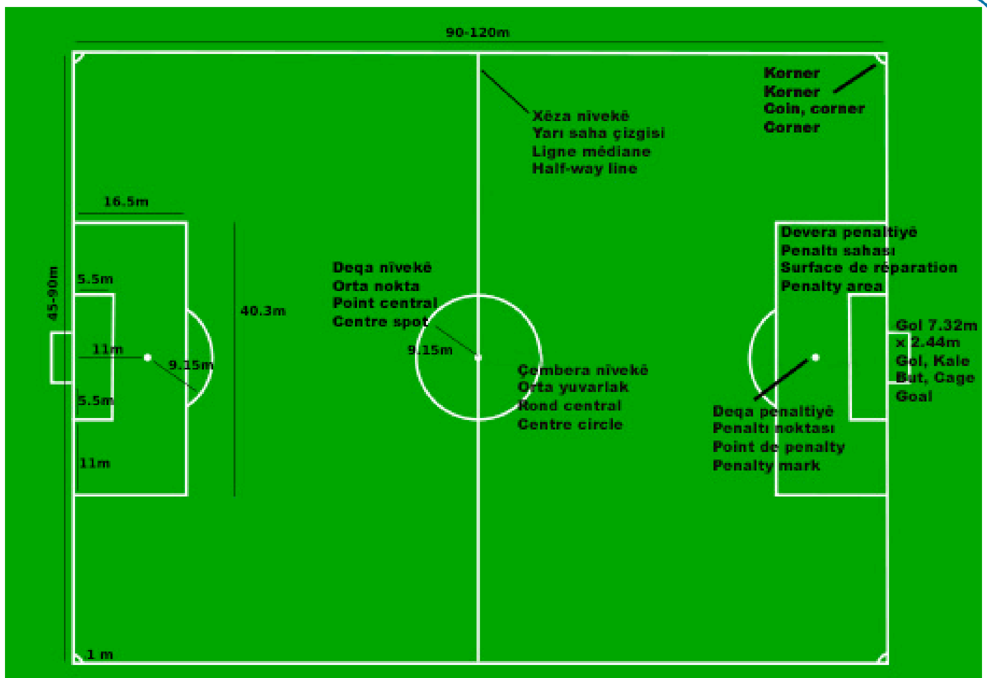
- Çîpparêz
- Tekmelik
- Protège-tibia
- Shin guard

- Sola mîxdar, krampon
- Krampon
- Crampon
- Stud

- Çokparêz
- Dizlik
- Genouillère
- Knee guard

Meydana fûtbolê - Futbol sahası - Terrain de football - Football field

- Volê
- Vole
- Volée
- Volley

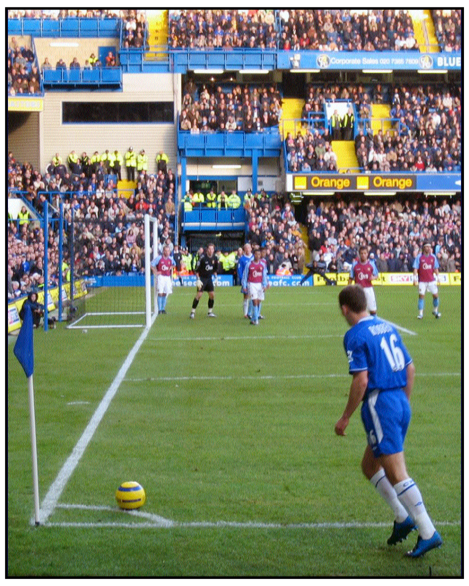

- Gola bi serîyan
- Kafa golü
- But sur un coup de tête
- To score with a header

- Kûpa Şampîyonîya Cîhanê
- Dünya Şampiyonası Kupası
- Coupe de championnat du monde

World championship Cup

- Lêdana ji goşeyê
- Köşe atışı
- Tir de coin, corner
- The corner kick

Guherîna hin dengan

Amadekar: Reşo ZÎLAN

Herwekî zaravayên din yên kurdî, mirov di zaravayê kurmancî de jî guherîna hinek dengan dibîne. Ev dengguherîn ne bi tenê bi hin dengdaran ve girêdayî ne. Lê hin bêdeng jî tên guhartin.

Heçî dengdar in, bi taybetî yên wek "o" û "û"yê ne, ew girêdayî prosesa temamnebûna dudengan (dîftong) ya zimanên îranî (ango farsî, kurdî, belûçî, peştû, derî hwd) ye.

Ji ber vê yekê ye, ku em di hin devokên kurmancî de rastî van awayên han yên dengên guhartî tên.

Nimûne:

A) "û" dibe "o" yan jî "iwî / wî", "î" û "ü"

Bûn	> bon	> biwîn / bwîn	> bîn	> bün
Çûn	> çon	> çiwîn / çwîn	> çîn	> çün
Gûz	> goz	> giwîz / gwîz	> gîz	> güz
Tû	> to	> tiwî / twî	> tî	> tü
Banû	> bano			

B) "o" dibe "û" yan jî "iwo / wo" û "û"

Zaro(k) > zarwo > zarû

C) "î" dibe "û" yan jî "o"

Dan (dahn, d'en) > danî > danî > danû > dano

D) "î"ya di dawîya peyvan de dibe "i"

Wî	> wi
Anî	> ani
Banî	> bani
Zerî	> zeri

Guherîna dengê "û" bo "o"yê, di hin devokan de weke dudengeke "iwo, wo, wî"yê yan jî weke dengdareke "î" û "ü"yê dîyardeyeke berbelav e.

Nimûneya herî balkêş ji bo guherîna dengê "û" bo "o"yê, devoka Behdînan e. Piranîya dengê "û"yê dibe "o" û carina jî "î" û "wî".

Bûn	> bon
Çûn	> çon
Sabûn	> sabon
Bûk	> bîk, bwîk
Dûr	> dîr, dwîr
Sûk	> sîk, swîk
Rûspî	> rîspî, rwîspî

Di hin devokan de:

Bûk	> bük
Dûr	> dür
Sûk	> sük
Rûspî	> rüspî

Li milekî din, di zaravayê kurmancî de dengguhartineke din heye ku peywendiya wê, bêtir bi devokên kurmancî yan jî bi zaravayên kurdî re heye.

Bo nimûne guherîna dengên "i", "u" û "o"yê

Bihar	> behar	> buhar
Biha	> beha	> buha
Sur	> sir (sur û serma > sir û serma)	
Sor	> sur	
Duh	> doh, do	
Co(k)	> cû (cûk, cuhk, cihok)	

Di warê dengdaran de hewceye bête gotin, ku di hin devokên kurmancî de, **dengê "h"yê li dengdarên weke "a", "î", û "o"yê zêde dibin yan jî berevajîyê vê, dengê "h"yê jê dikeve.**

Wek:

Mî	> mîh	> mih	yan jî	Mîh	> mih	> mî
Cî	> cîh	> cih	yan jî	Cîh	> cih	> cî
Sî	> sîh	> sih	yan jî	Sîh	> sih	> sî
Bî	> bîh	> bih	yan jî	Bîh	> bih	> bî

Mor	> mohr	yan jî	Mohr	> mor
Sor	> sohr	yan jî	Sohr	> sor
Ko	> kohr	yan jî	Kohr	> kor
Don	> dohn	yan jî	Dohn	> don
Kanî	> kahnî /kehnî	yan jî	Kahnî /kehnî	> kanî
Mar	> mahr	yan jî	Mahr	> mar
Çav	> çahv	yan jî	Çahv	> çav

Di devoka Kurdên Serhedê û Sovyeta berê de ev **dengê han ya "ah /a, eh/a"yê dibe "e'".**

Wek:

Kanî	> kahnî	> ke'nî
Mar	> mahr	> me'r
Çav	> çahv	> çe'v
Jehr		> je'r

Lê, herwekî me gotî, ne bi tenê dengdar lê belê bêdeng jî tên guhartin.
Bo nimûne, **dengê "n"yê dibe "l" yan jî berevajî, "r" dibe "l" û hwd.**

Wek:

Nivîn	> livîn
Naylon	> laylon
Ling	> ning
Laser	> naser
Şerît	> şelît
Kermêş	> kelmêş

Bêguman divê gelek sedemên vê guherînê yên têvel hebin, ku hêjayî lêkolînê ne. Lê helbet ew ne babeta vê nivîsarê ye. Me divê bêî ku em li guherînê hûr binihêrin û sedemên wê yek bi yek raxînin ber çavan, lîsteyekê bidin ku di zaravayê kurmancî de guherîna hin dengan berpêşî me dike.

A > E

Bargîr	bergîr
Çawa	çewa
Laş	leş
Şalwar	şelwar/şelwer
Şapik	şepik
Zava	zave

A/EH > E'

Behr	be'r <<erebî>>
Tam /tehm	te'm
Çav /çehv	çe'v
Jehr	je'r
Kanî/kehnî	ke'nî
Kar /kehr	ke'r
Mar	me'r
Panî/pehnî	pe'nî
Şar	şe'r
Zehf/ zaf	ze'f

E > I

Çewal	çiwal
Dereng	direng
Hezar	hizar
Sed	(du)sid
Qelêr	qilêr
Kenêr	kinêr

EY > Ê

Keys	kês
Qeyas-qîyas	qês

Ê > Î

Hênik	hînik
Penêr	penîr
Qêrîn	qîrîn

H > W

Hûn	win

I > E

Biha	beha
Bihar	behar
Çil	çel
Filitîn	felitîn
Fireh	fereh
Firsend	fersend
Fitil	fetil
Gihan	gehan
Hil	hel
Hind	henda *me*
Hirç	herç
Hirî	herî
Pirtûk	pertûk
Qirêj	qerêj
Rijî	rejî, rejû
Tijî	tejî
Xiyar	xeyar

I > U

Biha	buha
Bihar	buhar
Firsend	fursend
Dijmin	dujmin

IH > Î /ÎH

Cih	cî / cîh
Mih	mî / mîh
Sih	sî / sih
Bih	bî / bîh
Tihn	tî / tîh
Bihn	bîn/ bîhn
Dihn	dîn/ dîhn

Î > Ê

Şîrîn	şêrîn
Dîn	dên
Bîhn	bêhn / bên
Zîhn	zêhn / zên

Î > Û

Danî	danû
Zirî	zirû
Hemî	hemû
Rijî	rejû, rijû
Genî	genû

J > C

Hêja	hêca
Hêjîr	hêcîr / hincîr
Vajî	vacî
Rojî	rocî
Rojîn	rocîn

L > N

Ling	ning
Laser	naser

N > L

Çente	çelte
Ne xwe	le xwe
Neyse	leyse
Nimandin	lêmandin
Nimêj	limêj
Nivîn	livîn
Naylon	laylon

N > R

Jinmam	jirmam
Mecnûn	mecrûm
Nêrîn	rêrîn
Enirîn	erirîn

R > N

Karîn	kanîn

L > R

Alîgûşk	argûşk
Alîkarî	arîkarî
Belçim/pelçim	berçim/perçim
Belxem	berxem
Çilpî	çirpî
Fanîle	fanîre
Gustîl	gustîr
Oxilme	oxirme
Pergal	pergar
Şalwar	şarwal /şerwar /şerwal
Sûravêlk	sûravêrk
Şalûl	şalûr /şarûr
Quzulqurt	quzurqurt
Muleheze	merheze

R > L

Bergîr	bergîl
Bira	bila
Cebirxane	cebilxane
Girê	gilê
Girover	gilover
Girêz	gilêz
Herî/here	helî (helî mezin, here mezin)
Kermêş	kelmêş
Kerpîç	kelpîç
Merhem	melhem
Perçiqandin	pelçiqandin
Qerekter	qelekter
Qijirîn	qijilîn
Kerpetan	kelpetan
Rawir	lawir
Reçel	leçer

Serwî	selwî
Sîrebend	sîlebend (=sîngebend)
Şarp(e)	şalpe
Şerbik	şelbik
Şerît	şelît
Tîremar	tîlemar
Wergerîn	welgerîn
Xirmaş	xilmaş
Xişir	xişil

O/OK > Û/ÛK

Zaro /zarok	zarû / zarûk
Danok	danû/ danûk
Zîro	zîrû /zirû
Kînedoz	kînedûz
Jor	jûr
Gon	gûn

Ş > Ç

Koşk	koçk
Qûşxane	qûçxane
Xwîşk / xûşk	xûçk

U > I

Du(du)	di(du)
Tu	ti
Tune	tine
Tutûn	titûn >tûtin >titon
Hundir/hundur	hindir

W > H

Winda	hinda
Wisa /wusa	hisa/ husa, hosa

Y > R

Yarî	rarî

Û > O

Mûz	moz
Bûn	bon
Çûn	çon
Sabûn	sabon

O > U

Doh	duh
Do	du

J > Ş

Mijgul	mişgul

J > Z

Jîrek	zîrek
Jeng	zeng
Jengar	zengar
Jehr	zehr

Ş > J

Kuştin	kujtin
Miştin	mijtin
Riştin	rijtin
Biraştin	birajtin

KURMANCÎ
MAGAZINE LINGUISTIQUE KURDE
Supplément du Bulletin de liaison et d'information
N° C.P. : 65913 A.S.

106, rue La Fayette,
75010 Paris - France,
Tel. : 00 33 (0)1 48 24 64 64

www.fikp.org

Directeur de la publication : Reşo ZÎLAN,
Réalisation : S. ILITCH & M. HASSAN, Y. KARADEMIR